

Đề 4**I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)**

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu:

Có những ngày muốn post cái gì đó tươi tươi cũng thấy cần nhìn trước nhìn sau. Vì xung quanh đang có những chuyện buồn, chuyện tổn thất, chuyện đau lòng. Không được cười nói khi người khác có chuyện buồn, kiểu như nhà mình cũng cần đi khẽ nói nhẹ, ngả nón chào khi hàng xóm có người qua đời, đó cũng là một trong những biểu hiện tối thiểu của sự tử tế.

Thật ra, làm người tử tế khó lắm không? Nói dễ, không dễ nhưng khó, cũng không hề là khó.

Không cần phải cố gắng làm những điều vượt quá khả năng của bản thân, nếu đó là điều trước giờ ở nhà cha mẹ bạn chưa từng dạy qua cho bạn. Từ từ, trải qua đời sống, bạn sẽ tự rút kinh nghiệm, và mình nhận ra rằng, hình như càng có tuổi hơn, người ta dường như càng biết sống tử tế hơn thì phải. Cái đó gọi là “đời dạy”. Tuy nhiên, có những cái nhỏ nhỏ này không cần đợi đến lúc “đời dạy” mình cũng có thể làm được ngay. Ở trên xe biết nhường chỗ cho người già, phụ nữ mang bầu..., đi ngang đám ma biết im giọng không cười, nhìn thấy chị hàng xóm xách đồ nặng biết chạy tới xách phụ..., hay chủ động đỡ xe của một người không quen vừa tẻ. Và những điều này cũng quan trọng không kém, khi bạn chuẩn bị comment ném đá ai đó, cần nhắc coi comment của bạn có làm hại gì cuộc sống người ta không, để thôi, bớt làm anh hùng bàn phím chỉ để cho vui. Hay những ai giữ trong lòng ý niệm hại người, ngưng lại.

Bởi vì, làm người tử tế, nó đẹp lắm. Mỗi người tánh tình tốt xấu có đủ, âu cũng là cái tính tự nhiên, nhưng ý thức làm người tử tế nó sẽ khiến cho con người mình đẹp hơn nhiều, dẫu trời chỉ cho ta cao không tới một mét rưỡi hay chẳng có được cặp mắt hai mí to tròn, sóng mũi cao vút kiểu mấy cô mấy cậu ngôi sao Hàn Quốc. Mà chỉ cần mình thấy mình đẹp, tự nhiên mình thấy đời mình vui lên nhiều. Thì thêm được một chuyện tốt là bớt đi được một thói quen xấu mà.

(An nhiên mà sống, Lê Đỗ Quỳnh Hương, NXB Trẻ, tr. 189-

191)

Câu 1. Xác định luận đề của đoạn trích trên ?

Câu 2. Tác giả đã chỉ ra những biểu hiện nào của sự tử tế mà mỗi người có thể làm được ngay?

Câu 3. Chỉ ra và phân tích tác dụng của một biện pháp tu từ có trong câu văn sau: *Tuy nhiên, có những cái nhỏ nhỏ này không cần đợi đến lúc “đời dạy” mình cũng có thể làm được ngay. Ở trên xe biết nhường chỗ cho người già, phụ nữ mang bầu..., đi ngang đám ma biết im giọng không cười, nhìn thấy chị hàng xóm xách đồ nặng biết chạy tới xách phụ..., hay chủ động đỡ xe của một người không quen vừa tẻ.*

Câu 4. Bạn có đồng ý với nhận định của tác giả: *ý thức làm người tử tế nó sẽ khiến cho con người mình đẹp hơn nhiều* không? Vì sao?

Câu 5. Em rút ra bài học gì sau khi đọc từ đoạn trích trên.

Phân tích vẻ đẹp của bài thơ sau:

II. Viết (6 điểm)

Mẹ

(Viễn Phương)

*Con nhớ ngày xưa mẹ hát:**“Hoa sen lặng lẽ dưới đầm**Hương bay dịu dàng bát ngát**Thơm tho không gian thời gian...”**Mẹ nghèo như đóa hoa sen**Năm tháng âm thầm lặng lẽ**Giọt máu hòa theo dòng lệ**Hương đời mẹ ướp cho con.**Khi con thành đóa hoa thơm**Đời mẹ lắt lay chiếc bóng,**Con đi... chân trời gió lộng**Mẹ về... nắng quái chiều hôm.**Sen đã tàn sau mùa hạ,**Mẹ đã lìa xa cõi đời.**Sen tàn rồi sen lại nở**Mẹ thành ngôi sao lên trời .*

(Dẫn theo nhà văn và tác phẩm trong nhà trường, Viễn Phương, Thanh Hải,
Nguyễn Khoa Điềm, NXB Giáo dục Việt Nam, 1999, trang 17)

Chú thích

* Viễn Phương (1928 - 2005), tên khai sinh là Phan Thanh Viễn, quê ở tỉnh An Giang. Trong kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ, ông hoạt động ở Nam Bộ. Ông là một trong những cây bút có mặt sớm nhất của lực lượng văn nghệ giải phóng ở miền Nam thời kì chống Mỹ cứu nước. Thơ của Viễn Phương dung dị, cảm xúc sâu lắng thiết tha, ngôn ngữ thơ đậm đà màu sắc Nam Bộ.

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I. Đọc hiểu		Thực hiện các yêu cầu sau khi đọc đoạn trích.	4,0
	1	- Luận đề : Làm người tử tế, nó đẹp lắm.	0,5
	2	- Tác giả đã chỉ ra những biểu hiện của sự tử tế mà mỗi người có thể làm được ngay: <i>. Ở trên xe biết nhường chỗ cho người già, phụ nữ mang bầu..., đi ngang đám ma biết im giọng không cười, nhìn thấy chị hàng xóm xách đồ nặng biết chạy tới xách phụ..., hay chủ động đỡ xe của một người không quen vừa tét. , khi bạn chuẩn bị comment ném đá ai đó, cân nhắc coi comment của bạn có làm hại gì cuộc sống người ta không, để thôi, bớt làm anh hùng bàn phím chỉ để cho vui. Hay những ai giữ trong lòng ý niệm hại người, ngưng lại.</i>	0,5
3	- BPTT : Liệt kê: <i>. Ở trên xe biết nhường chỗ cho người già, phụ nữ mang bầu..., đi ngang đám ma biết im giọng không cười, nhìn thấy chị hàng xóm xách đồ nặng</i>	0,25	

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
		<p><i>biết chạy tới xách phụ..., hay chủ động đỡ xe của một người không quen vừa té.</i></p> <p>- Tác dụng:</p> <p>+ Tặng sức gợi hình, gợi cảm cho sự diễn đạt, làm câu văn dễ hiểu, thuyết phục.</p> <p>+ Diễn tả cụ thể, sinh động những việc làm tử tế để giúp đỡ người khác trong cuộc sống hàng ngày.</p> <p>+ Tác giả trân trọng những việc làm bé nhỏ nhưng có ý nghĩa lớn. Mong muốn mọi người thường xuyên làm những việc tốt.</p>	0,25 0,25 0,25
	4	<p>- HS có thể lựa chọn đồng ý hoặc không đồng ý</p> <p>Đ * Đồng ý</p> <p>- Vì: Bản thân khi có ý thức làm người tử tế ta sẽ luôn có hành động đúng đắn, tốt tốt đẹp. Tâm hồn ta sẽ rộng mở, có nhiều năng lượng tích cực. Bản thân thấy thanh thản, có ích cho cuộc đời. Khi làm người tử tế khiến cuộc sống thanh thản, hạnh phúc, XH tốt đẹp</p> <p>* HS có thể không đồng ý (lí giải được)</p>	0.25 0.75
	5	<p>- HS rút ra được bài học sâu sắc phù hợp từ nội dung trích.</p> <p>- Có thể là bài học: Cần biết trân trọng những việc tử tế, biết cảm thông, chia sẻ, biết giúp đỡ người khác, thực hành làm những việc có ích trong cuộc sống</p>	1.0

Phần II. Viết

2	Câu	Phân tích bài thơ " Mẹ" của Viễn Phương.	4,0
		a. Đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận gồm 3 phần mở bài, thân bài, kết bài. Mở bài nêu được vấn đề, thân bài triển khai được vấn đề và chia thành luận điểm, kết bài khái quát được vấn đề	0,25
		b. Xác định đúng vấn đề nghị luận. Phân tích nội dung, nghệ thuật của bài thơ "Mẹ"	0,25
		c. Triển khai vấn đề thành các luận điểm, vận dụng tốt các thao tác lập luận, kết hợp lý lẽ, dẫn chứng, phân tích, đánh giá khái quát vấn đề nghị luận. Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:	
		1. Mở bài - Giới thiệu khái quát về tác giả, tác phẩm...	0,25
		2. Thân bài <i>* LD I(4 câu đầu): Sự hoài niệm của con về lời ru của mẹ, Động từ "nhớ", thời gian "ngày xưa" cho thấy lời ru cùng tình yêu thương, sự ôm ấp vỗ về của mẹ luôn được con ghi nhớ, trân trọng, nâng niu.</i>	1,0

	<p>- Lời ru của mẹ gắn với bao hình ảnh thân quen tươi đẹp và con nhớ nhất là hình ảnh hoa sen</p> <p>* Hàng loạt từ láy "lặng lẽ, dịu dàng, bất ngất" cùng nghệ thuật nhân hóa "Hoa sen lặng lẽ, hương hoa dịu dàng" mở ra một không gian yên bình, tươi sáng đẹp để ngập tràn hương thơm của loại hoa tinh khiết.</p> <p>+ Từ láy "thơm tho" được đảo lên đầu dòng thơ càng nhấn mạnh hương thơm của hoa sen, hương thơm ấy thấm vào không gian, thời gian và neo đậu mãi trong tâm hồn con.</p> <p>- Lời thơ của Viễn Phương gợi cho ta liên tưởng tới bài thơ "Trong lời mẹ hát" của Trương Nam Hương hay bài ca dao "Trong đầm gì đẹp bằng sen..."</p> <p>- Tuổi thơ con hạnh phúc, ấm êm biết bao khi được sống trong tình yêu thương, trong lời ru của mẹ</p>	
	<p>* LD 2 (8 câu tiếp): Tình yêu thương bao la, công lao to lớn, sự hi sinh thầm lặng của mẹ để cho con khôn lớn, trưởng thành.</p> <p>- 4 câu thơ đầu. hình ảnh người mẹ vất vả, tảo tần, <i>thầm lặng hi sinh vì con</i></p> <p>* Biện pháp tu từ so sánh đặc sắc "Mẹ nghèo như đóa hoa sen" vừa nhấn mạnh hoàn cảnh nghèo khó, sự giản dị, mộc mạc và phẩm chất cao quý của mẹ vừa thể hiện sự kính trọng, niềm tự hào của con với mẹ</p> <p>+ Từ láy "âm thầm, lặng lẽ" diễn tả sự chịu đựng, nhẫn nhịn, hi sinh trước những vất vả, gian lao của cuộc đời để nuôi con khôn lớn</p> <p>+ Hình ảnh ẩn dụ, thậm xưng "Giọt màu hòa theo dòng lệ Hương đòi mẹ ướp cho con" nhấn mạnh những khó khăn, vất vả, vất vả, mát mát, đón đau mà mẹ phải chịu đựng, phải đánh đổi để dành cho con những gì tốt đẹp, tinh túy nhất của cuộc đời.</p> <p>4 câu sau: Sự khôn lớn trưởng thành của con và sự già yếu đi của mẹ</p> <p>+ Nghệ thuật ẩn dụ và đối lập được sử dụng đặc biệt thành công trong khổ thơ làm nổi bật quá trình khôn lớn, trưởng thành của con và nói vất vả, gian lao, sự già nua của mẹ.</p> <p>Con càng khôn lớn, trưởng thành, đạt được thành công, sống có ích cho cuộc đời "đóa hoa thơm" thì mẹ càng yếu dần, mở dần "lắt lay" như "chiếc bóng".</p> <p>. Tương lai con càng rộng mở "chân trời gió lộng" thì mẹ càng giá yếu, cô đơn và gần đất, xa trời "nắng quái chiều hôm".</p>	1,0

	<p>- Khô thơ diễn tả sự thấu hiểu, nỗi xót xa, ghen ngào, day dứt và lòng biết ơn vô hạn của con trước sự đánh đổi, hi sinh của mẹ</p>	
	<p>* LD 3 (4 câu cuối): Nỗi đau đớn, xót xa của con khi mẹ không còn nữa</p> <p>- Thời gian chảy trôi hết mùa hạ sen tàn và mẹ cùng với thời gian đặc biệt là những vất vả, hi sinh, mẹ cũng không còn nữa. Biện pháp nói giảm, nói tránh “Mẹ cũng lìa xa cõi đời” diễn tả nỗi đau buồn, trống trải, xót thương của con với mẹ.</p> <p>+ Theo quy luật của tạo hóa: sen tàn rồi sen lại nở, nhưng mẹ thì đã ra đi mãi mãi không thể trở lại. Mẹ đã thành ngôi sao trên trời, xa xôi với nhưng mãi lung linh, chiếu sáng và bất tử với thời gian, trong lòng con.</p> <p>+ Điệp từ “mẹ”, điệp ngữ "sen tàn", nghệ thuật đối đã nhấn mạnh nỗi buồn đau, lòng kính trọng, biết ơn của con đối với mẹ.</p>	0,5
	<p>c. Đánh giá, mở rộng</p> <p>Với thể thơ 6 chữ, giọng điệu nhẹ nhàng, sâu lắng, ngôn ngữ mộc mạc, hình ảnh thơ trong sáng, giản dị, các biện pháp tu từ đặc sắc: so sánh, nhân hóa, ẩn dụ, đối lập,... tác giả đã ngợi ca công lao và tình yêu thương vô bờ của mẹ dành cho con. Qua đó thể hiện sự thấu hiểu, lòng kính trọng, biết ơn của con đối với mẹ. Bài thơ đã đưa ta về một thế giới quen thuộc của tình mẫu tử thiêng liêng cao đẹp, nhắc nhở ta phải trân trọng, biết ơn công lao, sự hi sinh của mẹ</p> <p>Cùng với bài thơ "Mẹ" của Đỗ Trung Lai, "Mẹ" của Trần Quốc Minh. Trong lời mẹ hát" của Trương Nam Hương bài thơ "Mẹ".</p> <p>của Viễn Phương đã góp phần làm phong phú, sâu sắc thêm đề tài về mẹ và tiếng lòng ngợi ca vẻ đẹp của người phụ nữ Việt Nam. Dù viết về một đề tài quen thuộc nhưng bằng tài năng và tấm lòng của mình Viễn Phương vẫn tạo nên dấu ấn riêng khi khắc họa hình ảnh người mẹ qua hình thức nghệ thuật độc đáo: hình ảnh tương đồng giữa hoa sen và mẹ; hình ảnh so sánh, ẩn dụ mẹ như chiếc bóng, nắng quái chiều hôm, ngôi sao lên trời.</p>	0,5
	<p>3. Kết bài:</p> <p>- Khẳng định giá trị của bài thơ.</p> <p>- Sự tác động của bài thơ với người đọc, bản thân.</p>	0,25

